RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 190. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 19-го серпня 1941. No. 190. Jersey City, N. J., Tuesday, August 19, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

РУЗВЕЛТ І ГОЛ КОНФЕРУЮТЬ НАД ПРОБЛЄМАМИ ДАЛЕКОГО СХОДУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, повернувши до столиці з історичної стрічі з британським премієром Винстоном Чорчилем, поринув негайно в працю, яка ждала на нього. На залізничій стації привітав президента Кордел Гол, секретар стейту, котрий відпровадив його до Білого Дому. Більш як дві годині президент Рузвелт і Гол конферували в Білому Домі. Темою конференції були не тільки американсько-англійська заява й американсько-японські відносини, але також тісніша співпраця між Францією й Німеччиною.

Президент і секретар стейту передискутували становище, яке має занята Америка на випадок японського нападу на Голяндську Східну Індію. Обговорювано рівнож можливости японсько-большевицької війни та ці кроки, котрі має повзяти американський уряд згідно з заявою про всебічну піддержку Советського Союзу.

АМЕРИКА ГРОЗИТЬ ЯПОНІЇ РЕПРЕСІЯМИ.

ВАШИНГТОН. — У звязку з придержанням 100 американських горожан в Японії, в конгресових колах кружляють поголоски, що уряд Злучених Держав Америки поведе правдоподібні репресії над японськими підданими, що тепер перебувають в Америці.

Конгресмен Дж. Д. Дінгел, демократ з Мішіґен, заявив, що якщо Японія не позволить спокійно виїхати американським горожанам з Японії, то американський уряд замкне до концентраційних таборів 10,000 японських горожан, котрі перебувають на Гавайських островах.

БІВЕРБРУК ВІДВІДУЄ ГОПКИНСА.

ВАШИНГТОН. — Підчас коли президент Рузвелт обговорював з Голом міжнародне положення, Гари Гопкинс, координатор американської помочі для Англії, відбув спільне засідання з лордом Біверсруком, британським міністром постачання. Оба вони обговорювали можливість прискорення помочі не тільки для Англії, але також для Советського Союзу й Китаю.

ДОМАГАЮТЬСЯ АКЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ СТРАЙКУ В НЮ ДЖЕРЗІ

ВАШИНГТОН. — Чотири федеральні аґенції домагаються, щоб президент Рузвелт перебрав контролю над фабрикою в Керні, Н. Дж., тому, що компанія не годиться на пропозиції полагодити страйк в інтересі краєвої оборони. Як відомо, корабельні ярди в Керні, Н. Дж., дають заняття 16,000 робітникам і працюють над замовленням федерального уряду.

КОНҐРЕС ХОЧЕ ВАКАЦІЙ

ВАШИНГТОН. — По інтензивній праці за останні тижні, Конґрес плянує розїхатися на двотижневі вакації та почати працю щойно по „Лейбор Дей". Лиш Сенатський Фінансовий Комітет буде продовжувати свої переслухання.

Однак цей плян може ще не перейти в життя, якщо президент Рузвелт, вернувши з конференції з Чорчилем, зажадає дальших законодатних ухвал відносно американської помочі аліянтам. Дехто подає, що таке може зайти у звязку з приспішеною поміччю для Росії, котру обіцяли Сталінові Рузвелт і Чорчил.

ОГРАНИЧЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЗ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту подає, що почавши від 1. вересня ц. р. американський уряд ограничує видачу віз, згідно з законами, котрі були впроваджені ще в рр. 1917-1918. Всі ці, що хочуть дістати заграничні американські візи, мусять наперед внести прохання, й щойно тоді, коли департамент стейту уважатиме візид даної особи конечним, дасться виїздову візу. Ці міри впроваджено на те, щоб контролювати виїзд і вїзд евентуальних шпигунів, агентів і членів „пятої колюмни".

ЖИДІВСЬКІ ЗБІГЦІ ВЧАТЬСЯ ГОСПОДАРКИ В НЮ ДЖЕРЗІ

САВТ БАВНД БРУК (Н. ДЖ.). — При співучасти офіційних представників стейту Ню Джерзі, відбулося тут свято з нагоди закінчення фармерського курсу для жидівських збігців. Курс, що тривав 18 місяців, був уряджений Жидівським Рільничим Товариством в Ню Йорку при спів участи Краєвої Служби Збігців, організації, що рівнож має свій осідок в Ню Йорку.

На фармі працює тепер 210 жидівських втікачів, котрі були колись, за їх побуту в Европі лікарями, адвокатами й пр. Між тими курсантами є багато таких, що мають жінки й діти.

ДОФ КУПЕР ХВАЛИТЬ ЗАЯВУ РУЗВЕЛТА-ЧОРЧИЛА.

НЮ ЙОРК. — Альфред Доф Купер, б. британський міністер інформацій, а тепер висланник Чорчила до Сінґапору, сказав у радіовій промові, що мирова заява Рузвелта-Чорчила являється великою захотою для англійців і тих народів, котрі боряться по стороні Англії. Він твердив, що згаданий документ буде добрим дороговказом, якого миру хочуть ці дві великі англьосаксонські держави. На думку Купера, перша точка мирової програми Америки й Англії, а саме це, що згадані держави не шукають територіяльного побільшення, заохотить інші народи піддержати ці мирові зусилля Рузвелта й Чорчила.

ЯПОНІЯ БОЇТЬСЯ ОКРУЖЕННЯ І НАПАДУ З ПІВНОЧИ

Японська преса почала широко розписуватись про ту поміч, яку обіцяла Америка післати Советам через Владивосток. Японські газети говорять, що та поміч фактично призначена не так для европейської частини Советів, як для Далекого Сходу. Америка задумує створити свої сильні бази в Владивостоці і на Східнім Сибірі, щоб опісля заатакувати Японія з півночи, Водночас з тим Америка, на спілку з Британією, творять мілітарні бази в Китаю, Тайланді, Голяндських Індіях, не вчисляючи тих суто американських і британських баз, що вже побудовані на Филипінах і інших американських островах, та на Сингапурі. Японські мілітарні кола разом з тим перестерігають, що найменше потягнення може запалити на Далекім Сході війну між Японією і Америкою та Британією.

ШВИДКИЙ ЗРІСТ ДЕМОКРАТІЇ В АНГЛІЇ

Організація „Форейн Палісі Асосіейшен" оголосила наукову розвідку про зріст демократії в Англії. Розвідку написав Джеймс Ф. Ґрін. Він стверджує, що протягом двох останніх літ війни Англія не втратила своїх конституційних свобід, а рівночасно війна здемократизувала клясову структуру та звузила ріжниці, котрі існували між поодинокими клясами в англійському суспільстві. Воздушні рейди, евакуації, позбавлення вигідного життя й ін., створили спільний дух між цілим народом.

Хоч уряд Чорчила має майже диктаторські права, проте він позволяє дальше існування опозиції, яка веде опозиційну політику в парляменті та критикує всякі невідповідальні потягнення уряду в пресі та на ріжних зібраннях горожан. При багатьох нагодах публична опінія змушувала уряд до зміни своєї політики. Спеціяльно критикує опозиція скупчення влади в руках двох партій, консервативної й лейбуристичної; в палаті громади, каже наукова розвідка, є рівнож забагато старих бизнесменів і б. трейд-юнійних урядників, проти чого виступає опозиція.

Скорозростаючі податки є перешкодою, що в Англії тепер не родяться численні міліонери, й тому то задержується відповідна пропорція між приходами багатих і бідних. Зарівно в правих і лівих колах британського громадянства признається, що Англія потребує великих перемін в економічному й соціяльному житті, однак без ґвалтовних уступок в користь капіталізму й соціялізму.

ПОЛК. НАКС ОБІЦЯЄ ДЕМОБІЛІЗАЦІЮ РЕЗЕРВИ ПО СКІНЧЕННІ КРІЗИ

Секретар маринарки полк. Накс заявив, що резервові моряки будуть здемобілізовані найскорше, як тільки промине надзвичайний стан. Відповідаючи на запит ґовернора Лімана в цій самій справі, Накс потвердив, що як тільки мине теперішня кріза, найскорше будуть звільнені резервісти. Під сучасну пору, твердив секретар маринарки, нема жадної ріжниці між активним моряком і моряком-резервістом, бо оба вони є під спільним військовим реґуляміном.

СОВЄТИ СТВЕРДЖУЮТЬ УПАДОК МИКОЛАЄВА

Советські звідомлення ствердили, що місто Миколаїв, яке має дуже важну пристань при гирлі Бога, впадаючого до Чорного моря, попала в руки німців. Миколаїв лежить кільдесять миля на схід від Одеси. Цим стверджено також окруження Одеси. Советські звідомлення стверджують, що німці захопили залізнорудний центр з містом Кривим Рогом. Але, кажуть советські звідомлення, при тім німці понесли дуже тяжкі втрати. Лиш при здобутті одного міста, вони втратили 20,000 вояків, кажуть вони.

НІМЦІ ПРО СВОЇ УСПІХИ НА УКРАЇНІ

Німецькі звідомлення говорять про здобуття Миколаєва і про окруження Одеси, біля якої, як кажуть вони, німці готують советським військам новий „Дункірк". Німецькі літаки бомбардують всі мости на Дніпрі, щоб не допустити до втечі советських армій з правобережної України. Та армія, кажуть німці, зовсім розбита.

Історична Стріча

На британському военному кораблі „Прінс оф Вейлс", десь на Атлянтику, стрінулися зо собою Рузвелт, президент Злучених Держав, і Чорчил, премієр британського уряду. По стрічі видали спільну декларацію, зложену з 8 точок, про основи світового миру. Світлину знято по церковному богослуженні на кораблі.

ЯК ВІДБУЛОСЬ ПРИЛУЧЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ДО „ҐЕНЕРАЛ ҐУБЕРНАТОРСТВА" ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — З Лондону до нюйорського польського часопису „Нови Свят" доносять таку новинку про прилучення Східної Галичини до польських територій, що під німецькою окупацією носять назву „ґенерального губернаторства":

„Ферорднунґсблят дес Ґенерал Ґувернеман" в числі 67, з дня 1 серпня ц. р. оголошує заяву Франка про прилучення Галичини (в оригіналі Малопольскі. — прим. Ред.), до ґенерал губернаторства. Проклямація повідомляє людність Галичини, що прилучення їх землі до ґенерал-губернаторства наступило з приказу Гітлера, та у великих словах заявляє:

‚Минули літа страшних терпінь і утиску безумного режиму правлячої варшавської кліки, як і часи жахливого советського утиску; великонімецька держава прирекла вам свою поміч. Імя Гітлера є ґваранцією, що страшні часи не повернуть ніколи. Фірер вірить, що по жахливих переживаннях будете працювати з цілих ваших сил над відбудовою нової Европи. В міру можливости всі кривди будуть направлені; буде повернена приватна власність, буде запевнена вільність щоденного життя, культури і релігії. На тій засаді приналежности до сфери могутньої німецької держави Галичина наново навяже з німцями ті звязки, котрі в тягу віків улекшували розвій вашого краю.'

„Ця заява кінчиться апелем для двигнення праці в ціли запевнення Галичині порядку, достатку, щастя для будучих поколінь, а також просьбою Божого благословенства на спільно розпочате діло. Те саме число „Ферорднунґсбляту" містить декрет про адміністрацію вілучених округ: львівської, тернопільської і станиславівської, як округ галицьких, влучених до ґенерал губернаторства; з д-ром Лашом, з губернатором, урядуючим у Львові. Ті адміністраційні землі будуть поділені на староства і виділені міста. Староства мають такі повновласти, як окружні уряди ґубернаторства. Урядовою мовою є німецька; польська і українська мова є допущені. Декрети будуть оголошувані в трьох мовах. Всі дотеперішні зарядження, які є вповні німецьким зарядженням, уневажнені. Розпорядки військових влад задержують свою повну силу.

„Одно можна уважати за певне", коментує кореспондент „Нового Сьвяту", людність того обшару прийме з жахом заповідь, що дістанеться, як говорить проклямація, під опіку німецької держави. Що заповіджено її приноровлення до неї такого поняття про свободу, яке німецька держава приноровлює в інших підбитих краях, поставлених під Ґештапо. Водночас є це признанням навіть з боку німців, що ті землі мають нерозрівну лучність з цілістю Польщі".

ГУБ. ФРАНК ГЛАСКАЄ ПОЛЯКІВ.

ФЕРНО. — Як доносить новинкарська аґенція, Нешенел Прес Сервис", дня 17 серпня ц. р. німецький губернатор окупованої Польщі, Франк, закликав до свойого бюра всіх редакторів польських часописів і заявив їм, що німці хотілиб ближчої співпраці з боку польського населення, зокрема з боку польського робітництва і з боку тих польських урядників, які залишились на своїх становищах і сумлінно виконують свої обовязки. Франк заявив, що це є воля Гітлера, щоб ті польські урядники далі залишились на своїх становищах. Зокрема Франк говорив про ново заключену советсько-польську умову між Советами і польським урядом на еміґрації, яка на думку німців, не принесе добра польському населенню.

НІМЕЦЬКИЙ КОЛЬОНІЗАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ.

ШТОКГОЛЬМ. — Берлінський кореспондент шведської газети „Ниа Даґлайт Алеганда", з 15 серпня ц. р., доносить, що нацисти задумують поселити на східніх територіях, належачих колись до Польщі, два і пів міліона німців. Цю вістку згаданий кореспондент потверджує тим, що німецький уряд видав німецьким втікачам з прибалтійських країв розпорядок, щоб ще не вертали до згаданих прибалтійських країв, бо можливо уряд надасть їм інші землі.

БРИТАНІЯ І СОВЄТИ ПІДПИСУЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАКТ.

МОСКВА. — Советський уряд підписав з британським торговельний пакт, на основі якого оба краї будуть виміноватись потрібними военними продуктами. Ця вимина матиме чисто бизнесовий характер, себто оба краї будуть собі взаїмно платити за продукти. Британський уряд в тій цілі створив фонд, зложений з десять міліонів фунтів стерлінґів, які на короткий речинець будуть ґвaрантувати за висилку британських продуктів до Советів.

БРИТІЙЦІ ГРОЗЯТЬ ІРАНОВИ.

ЛОНДОН. — В лондонських дипльоматичних колах говорять, що коли іранський (перський) уряд не виконає скоро спільного британсько-советського домагання, щоб Іран викинув зо своїх границь німецьких „туристів", то британські війська готові мілітарно захопити Іран, так як зробили з Іраком. Таких німецьких „туристів" є коло трьох тисяч. Їм закидає британська влада, що вони тихцем займаються шпигунством в користь Німеччини, а також приготовляють там пронацистичний переворот.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Шукання Союзників Проти Німеччини

З упливом часу виясняються теж цілі, які хотіли досягнути президент Рузвелт і премієр Чорчил на своїй спільній конференції й видачею спільної заяви. Що цею заявою уряди Злучених Держав і Великої Британії хотіли передовсім добитися користей у війні проти Німеччини, це було всякому ясно. Одначе, яка це мала бути користь, про це були ріжні догади.

Тепер виявляється, що американський уряд сподівається поважної воєнної користи з обявлення воєнних цілей, себто з авторитетного ствердження, який порядок задумують установити в світі Злучені Держави й Велика Британія на випадок своєї перемоги над Німеччиною й її союзниками. Показується спеціяльно, що британський уряд під кермою Чорчила дивився на справу інакше, себто він уважав, що для доспіху війни буде краще, як цих цілей не будеться обявляти конкретно, в подробицях. Він був за подання цілей загальниково. Заява Рузвелта й Чорчила являється отже уступкою Великої Британії на користь американського становища. Отже американському урядові треба завдячувати, що заява Рузвелта й Чорчила подає конкретніші подробиці про повоєнний порядок у світі.

Як загально догадуються, американський уряд домагається такої конкретної заяви в тій вірі, що така заява підкріпить настрої спротиву серед народів країв, окупованих Німеччиною. Як каже відома американська журналістка Ан О'Гар МекКормик, американському урядові, що німецька кампанія проти цих народів зробила сильні спустошення не лише щодо економічного, але й морального розброєння цих народів. Це значить, що Німеччина не лише здушила самостійне господарське життя тих народів, але й нащіпила в них переконання, що їм не варта спротивлятися Німеччині. Американський уряд власне вважає потрібним повести серед цих народів кампанію за підкріплення духа спротиву проти Німеччини. Для цеї цілі уряди великих світових потуг, якими є Злучені Держави й Бритійська Імперія, підносять нові надії перед поневоленими Німеччиною народами на повалення Гітлєра й знівечення його насильних окупацій.

Що для багатьох народів ця заява дає нову надію, про це нема сумніву. Та відноситься це передовсім то так званих державних народів, себто тих народів, що до теперішньої війни мали вже свої держави, себто добилися державної незалежности.

Що народів недержавних, себто народів, котрі й до теперішньої війни під чужою владою, котрі й до захоплення їх Німеччиною стогнали в національній неволі, часто якраз цих народів, що нині самі стогнуть піт пятою Гітлєра, про ці народи, котрих доля була й ще є найтяжча, — про ті народи ще нема такої виразної заяви з боку Злучених Держав і Великої Британії, щоб її не можна ніяк інакше пояснити. І тому якраз Гітлер може серед цих народів вести свою „круціяту визволення" і паралізувати невдоволення серед поневолених державних народів спротивом проти них з боку недержавних.

О. Івах.

НА МОГИЛУ ТВОРЦЯ ТРИЛЬОГІЇ „МАЗЕПА"

Умер Богдан Лепкий!

Сумно стає. Жаль стискає серце. От ще недавно читали ми його славну історичну повість — трильогію „Мазепа" й раділи, що чейже вкінці й між українськими письменниками знайшовся автор, що на широкій повістярській канві змалював подрібно цілу історичну епоху — епоху визвольного руху гетьмана Мазепи. Читали й сподівалися ще подібних творів зпід його пера. Колиж почалася теперішня світова війна, то побоювалися за життя й Богдана Лепкого. І от недавно прийшла сумна вістка, що Богдан Лепкий умер 26. липня у Кракові, де був в університеті лектором українського письменства.

Відійшов від нас Богдан Лепкий подібно, як Іван Франко. Умер Франко несповна року перед тим, як Україна була воскресла національно року 1917. Умер і Богдан Лепкий підчас завзятої війни на українських землях, яка правдоподібно теж принесе велику зміну в житті українського народу, — а саме яку, — годі ще тепер предбачити. Коли вмер Богдан Лепкий напередодні нової трагедії України, то хоч не буде наново кровавитися болями і його серце. Колиж відійшов від нас він перед новим воскресенням України, то який же жаль, що не зможе вже з нами радуватися тим, на що так довго ждав і не діждався!

Богдан Лепкий був поетом з ласки Божої — уродженим вже поетом. У хвилині надхнення й задуми його серце співало віршами. Вірші народжувалися в його серці природно, несилувано. Та були то вірші осінньої задуми, спомини про давне минуле, співи про власне горе й горетерпіння на вид незавидної долі українського народу. Взагалі мав Богдан Лепкий природний дар до складання ліричних віршів. Такі вірші найкраще та найправдивіше віповідали його вдачі. А був він людиною дуже чутливою та ніжною.

Та хоч і вродженим поетом ліричним був Богдан Лепкий, то свій дебют в письменстві зробив 1899. р. збірочкою оповідань „З життя". А два роки пізніше появилася друком перша його збірочка віршів „Стрічки". А писав Богдан Лепкий щедро. Вже за перших десять років його письменницької діяльности, до 1908. р., появилося друком 12 збірок його віршів та коротких оповідань, що звичайно мають теж лірично-сумовите забарвлення. А згодом вийшов зпід його пера й поважний прозовий твір: „Начерк Історії Української Літератури", в 2 томах.

По професії був Богдан Лепкий гімназіяльним учителем, а згодом лектором-професором в університеті в Кракові. Та всеж таки постійно вривав він частку свого часу й для збагачування українського письменства та пильно довгий час призбирував історичний матеріял для свого архитвору — трильогії „Мазепа", над яким працював десятки літ. Колиж згодом, по першій Світовій Війні, вийшла його велика історична повість у шости книжках, то всім читачам стало ясно, що Богдан Лепкий почав свою письменницьку карієру головно як ліричний поет, але буде відомий для будучих поколінь українців як автор найбільшої повісти про гетьмана Мазепу. Колиб Богдан Лепкий був не лірично-задумчивої вдачі, а чисто повістярсько-епічної, то мабуть був би написав трильогію про Богдана Хмельницького. Та така трильогія ще жде могутнього епіка-повістяра. А про історичну добу, яка стала трагічною спробою невойовничої вдачі гетьмана Мазепи для визволення України, міг найкраще писати саме лірично-задумчивий Богдан Лепкий.

Чи моглаб трильогія „Мазепи" вийти кращою? Мабуть. Міг би сказати військової вдачі українець, що можна було більш могутньо описати воєнні події. Міг би напрасний націоналіст - патріот сказати, що Мазепу можнаб було описати як людину більш розмашистої та непроволікаючої вдачі. Міг би літературний критик сказати, що трильогія „Мазепи" вийшлаб була кращою з чисто мистецького боку, колиб дещо з неї було пропущене, а дещо більш стисло написане. Та чого не можна сказати про всякий письменницький та мистецький твір! Чейже кожна людина трошки інакше глядить на світ і на письменство та мистецтво взагалі. Тож кожна людина моглаб свої вимоги ставити до всякого твору. А на ділі всякий твір зпід руки визначного творця-мистця світ мусить приймати таким, як він вже створений. Таке й з трильогією „Мазепа" Богдана Лепкого. То твір великий, створений зпід самого серця автора, яскраво описує важку добу в житті українського народа, і має сильний виховний вплив на українського читача.

Написанням трильогії „Мазепа" поставив собі Богдан Лепкий могутній монумент, а для українського народу дав княжий дар письменника. Тим твором Богдан Лепкий буде жити духово між нами ще довгі-довгі часи!

Винніпег, 11-го серпня, 1941.

НЕРОЗВАЖНІ АРГУМЕНТИ ПОЛЯКІВ

В нюйорській польській газеті „Нови Сьвят" з 1 серпня ц. р. є поміщена стаття д-ра Ст. Влощевского під заголовком: „Кілька уваг з причини статті „Свободи" в польсько-українській справі". Як вже видно з наголовку ця стаття написана як відгук з польського боку на нашу статтю, з 17 липня ц. р., на ту саму тему.

Автор, д-р Ст. Влощевскі, про український нарід пише таке:

„Стаття ця, (поміщена в „Свободі". — Ред.), як ми могли переконатись, роїться від неточностей. Польський уряд, заключаючи, чи приступаючи до заключення, якогось договору з совєтським урядом, не робить цього, як ніколи не робив в минулім, „коштом України", цілком просто тому, бо України тої нема, ані не було, ані на мапі, ані в політичній дійсности, ані в історичній традиції.

„Натомісць існує людність великого обшару землі, говоряча українською мовою, творяча етнічну цілість, але не суспільну; несвідома своєї народної лучности, в величезній своїй більшости селянська (в оригіналі „хлопська" — Ред.), і — дуже тоненька верства образованих людей, відчуваючих спільноту з тою великою масою темних людей й намагаючихся потягнути за собою цілковито байдужну під народним оглядом міщанську верству і найбільш освічені народні елементи.

„Може колись їй вдасться, чого щиро бажаємо українцям, бо без сумніву в польським інтересі є сусідувати з народом типу і соціяльної структури так виразно пацифістичної, якими є українці. Ми волілиб сто разів мати з ними до діла, ніж з росіянами, котрим, противно, далеко до посідання тих виразних психічних рис і які можуть бути в дальшім тягу історії джерилом неодного політичного авантурництва. Та, не менше факт є фактом. Народом український дотепер не є, а бодай цього перед світом не доказали і дуже трудно є опиратись якунебудь міжнародну конструкцію на такім політичнім х."

Далі говориться про те, що польський уряд, а також Велика Британія і Совєти в нинішних напружених часах мусять числитись не з фікцією українського народу, тільки з дійсною силою. Проте автор радить, щоб українці далі працювали в напрямку кристалізації української суспільности і каже, що в тому напрямку серед поляків найдуть не одно прихильне вухо.

Всежтаки, автор нарікає, на шляху до порозуміння між поляками і українцями стоїть той злий дух серед українців, який висміває все, що польське і непотрібно дразнить поляків. Українці висмівають „панськість" поляків, забуваючи, що брак тої „панськости" серед них самих позбавив їх державного життя. Доказом він каже: „Так як нині, висміваєтся з цеї державної (польської) політики з останньої доби, кплять собі на кожнім кроці з „панської" Польщі, дразнячи безпотрібно поляків, а забуваючи, що це брак цеї панськости, коли ходить про історичну правду, позбавив українців народного життя, бо їх панська верства відчужилась з неймовірною легкістю, з заворотним темпом, розсаджуючи в той спосіб зо середини творячися суспільну спільність".

В дальших виводах д-р Ст. Влощевскі заявляє: „Одначе, ми готові про те все забути. Прагнемо бути переконаними про поступ українського народного життя на Україні, охотно послухаємо на цю тему доказів і з правдивою приємністю засядемо до спільних розмов з українцями. Фактом одначе є це, що в тому відношенні ми дотепер не стрінулися з ніякою поправді щиро протягненою рукою, з жадною поправді щирою й поважною пропозицією".

Правду кажучи, ми поповнюємо самі на собі певного роду насильство, що з тою статею д-ра Влощевского запускаємось в дискусію. Не хочемо, одначе, пропустити її мовчанкою, щоб в декого не викликувати хибних заключень.

Пощо засідати до стола, пощо простягати руку і ставити якунебудь пропозицію, коли на думку п. Влощевского „тої України нема, ані не було", а український нарід зовсім не є народом, лише етнічною масою? Український нарід мусить наперед переконати світ, що є народом, каже він. Льогічно, до того часу нема що йому засідати до якихсь небудь нарад.

Не здає собі з того справи д-р Влощевскі, що польський нарід і його держава зазнали не малих ударів з боку отої української „етнографічної маси" саме тому, що та „маса" бажала в той спосіб переконати поляків, що вона таки є народом, а не лише „масою". Не розуміють поляки цього положення: Щоб переконати своїх сусідів, що українці це окремий нарід, українці мусять на тих сусідах демонструвати свою збірну силу. Інакше сусіди не повірять, що українці є окремим народом.

А в тім саме міститься трагедія українсько - польських відносин. Бо як, наприклад, переконати, д-ра Ст. Влощевского, що український нарід таки існує? Літературою? — Це не поможе, бо вже нині український нарід створив таку літературу, яка належить до передових серед слав'янських народів. Мистецтвом? Український нарід видав чимало мистців світової слави, зокрема створив одно з найкращих народних мистецтв. Мовою? — Але він признає, що українська мова є окрема мова, проте це не є для нього доказом, що українці є народом.

Каже він, що українці є розбиті на політичні групи. Правда, але хіба поляки не були і не є розбиті? В трагічних часах в душу народу закрадаються сумніви, він ділиться на групи. Це природня річ.

Каже д-р Влощевскі, що України ніколи не було і нема. Припускаємо, що він не знає давнішої історії. Але чейже памятає 1917-1920. роки. З Україною в 1920. р. Польща була навіть заключила мілітарний союз і разом з українськими військами виконала „похід на Київ". Цей похід остаточно закінчився Рижським договором і поділом українських територій між Польщею і Совєтами, подібним до Андрусівського договору, з 1667. року.

Зрештою сам д-р Влощевскі, завдає брехню своїм виводам, бо раз каже, що українського народу не було і нема, а українці мусять про те щойно світові доказати, а далі каже, що „брак тої панськости позбавив українців народного життя", бо мовляв, панська українська верства винародовлювалася і його покидала. Хіба вже ці слова не признають, що бодай до часу того винародовлення український нарід таки існував і жив своїм народним життям?

Та все це Сизифова робота. Ми знаємо, що поляків дуже трудно переконати в окремішності українського народу і в здібности його жити своїм

(Докінчення на стороні 3-тій)

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(28)

Барабаш теж заявився за тим, щоб йти до короля, хоча відразу пізнав, що королівські заходи не доведуть до нічого, бо шляхта на війну не позволить. Колиб така грамота появилася на Україні, то козацтво заворушиться. Ті прості люди не будуть розбирати в тому, чи грамота є з канцлерською печаткою, чи ні. За те пани вважатимуть її за неважну й стануть козаків гнобити. Навіщож йому саджати пальці між двері, коли йому з панами добре живеться. Грамота в його руках і він її вже не випустить на світ божий. Та з своїми думками не зрадився перед товаришами.

Королівський секретар випроводив козаків до короля.

— Не турбуйтеся цим — сказав король, коли вони йому розказали про все, хоч це поступування Оссолінського його добре заболіло. Він жеж належав до тих, що попирали думку про коаліцію. — Обійдемося. Я свого підпису не відкличу й з раз обраного шляху не заверну. Вертайте в Україну і кажіть козацтву, що така є моя воля, щоб козацтво збиралося під мою булаву. Гроші незабаром дістанете. Затямте собі добре, що я вам говорив. Прощайте, щаслива вам дорога! Дасть Бог стрінемося невдовзі на полі слави!

Після цеї розмови хитрий Барабаш ще тверді вирішив королівської грамоти з рук не випускати. Таким чином заслужить собі ласку в панів. Даремне Несторенко просив його, щоб дав йому грамоту прочитати.

— Що тобі з цього прийде, як її прочитаєш? От, грамота, як грамота. Прочитаємо, як вернемо до дому.

— Я її читав — каже Хмельницький. — Там написано, щоб козаки гуртувалися під малиновий прапор, що його король дарував козацькому війську, щоб ладили вози й судна й готовилися до війни з невірними поруч із другими християнськими народами, та щоб ніхто, під грозою королівського гніву й кари, не важився козакам ставити в цьому перепони. На грамоті королівський підпис і печать.

— Я тобі, Хмельницький, вірю, та чому пан Барабаш не хоче мені грамоти показати? Хібаж я неписьменний? — гарячився Несторенко.

— Кум Барабаш добре робить, що грамоти з рук не випускає, — сказав Хмельницький і моргнув до Несторенка так, що Барабаш ні Іваш цього не доглянули. — Хай вже буде в одних руках, щоб потім, як буде треба, ми знали, де вона є.

Барабаш думав, що й Хмельницького перехитрив і був з цього радий. Охоче був би він королівську грамоту й до води вкинув, та подумав, що це булаб образа королівського маєстату, а це булоб небезпечне. Згодом перетягнув і Несторенка на свою сторону, як перед цим Іляша.

— Що ти, товаришу з черню брататися будеш? — говорив Несторенкові. — Нам з нею не по дорозі, бо хоч ми всі козаки, та не з одного тіста ліплені. Хмельницькому не вір, бо він хитріший за всіх. Королівської грамоти я не пущу з рук, бо як козацька черń заворушиться й панів схоче з України прогнати, то й нам старшинам погано прийдеться.

— Може ти й правду кажеш... Побачимо. Та як би то ще хоругов та клейноди з рук Хмельницького добути... Всеж це якийсь символ влади і козацтво піде за тим, у кого в руках прапор і клейноди. Вони від самого короля...

— Переберемо й це, переберемо, — говорив самопевно Барабаш, тільки вже аж у Чигирині.

В тому ж часі увихався по Варшаві венецький висланник Теполо. Ходив поміж магнатами та намовляв їх до коаліції проти невірних. Багато зробити між ними не міг, бо не мав грошей. Писав у Венецію листи за листами, щоб присилали йому грошей, бо тут без доброго хабаря з панами сенаторами нічого не вдієш, та та Венеція на певне не хотіла присилати. Буде добре військо, пічнеться похід, то й венецький мішок розвяжеться.

Колиж тепер зявилася козацька депутація і король приняв її на приватній авдієнції, стало панам ясно, що король на добре приготовляється до війни. Буде мати за собою козаків, збере наємне німецьке військо, і тоді Польщі від війни вже ніхто й ніщо не здержить. А який би не був кінець війни, для шляхти корисний він не буде. Переможе могутня Туреччина — над Польщею запанує півмісяць. Вийде переможцем коаліція — король певне війська не розпустить, а приборкає шляхту, виломиться зпід пактів і стане самодержцем, а тоді — прощай золота шляхецька вольносте! Тому не можна допустити до війни й до вербунку наємного війська.

Так міркували магнати й приписували вину цього заколоту, що тепер у Польщі почався, Теполові. Він найшовся у небезпеці життя та мусів чим швидче з Польщі тікати.

Король не поступався. Позичив грошей у королевої та післав козакам. Та хоча як змагався, не зумів побороти усіх тих перепон, що йому вороги ставили на шляху. І коли якраз тоді помер гетьман коронний Станислав Конецпольський, найповажніший прихильник Володиславової ідеї, пропала остання надія на Оссолінського годі було покладатися: він у останній хвилині обріже поли й відречеться від усього, щоб тільки не наразитися могутній шляхті.

Треба було піддатися лихій судьбі...

(Дальше буде).

Галифекс це головний канадійський порт на Атлянтійськім побережі. Британська кольонія Гонг-Конг в Азії має більше як 1,000,000 мешканців.

ГЕН. Г. Б. КЛЕГЕТ, начальник американської повітряної фльоти на Филипинах.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТВОРІМ „ЗАЛІЗНИЙ ФОНД".

Воєнні буревії шаліють на наших рідних землях. Не віджив ще дух свободолюбного вільного козацтва, на стільки, щоби прогнати наїздників зі своєї країни. Мабуть тому, що не має досить провідників побудити маси, піддати духа до боротьби, завзятости і витривалости за свої рідні справи.

Коли наш край знаходиться у згарищах руїни, і море невинної крови ллється, то наші душі немов сковані, таємничо тремтять у конвульсіях страшного болю і запитують себе:

Ми, українці, потомки ославленого вільного козацтва, що живемо на вільній землі Вашингтона, чи не повинні ми бути цими будителями наших братів і сестер на рідних землях до безупинної боротьби за своє святе право: за свободу, за самостійність українського народу?

Як це можна зробити? Перш усего треба виявити нашу орґанізаційну солідарність і активність. Бо наша нечинність неначе одобрює все це, що діється кругом нас. Невже ми погоджуємося на масові розстріли і морди наших братів червоними катами-чекістами?

Коли ні, так підносімо голос свій протесту, розпічнімо акцію допомоги тим жертвам, що ще остали при життю. Ідім за голосом цих наших діячів, які майже щодня на сторінках нашої української преси простелюють перед нами ці великі і конечні цілі, а цим певно додамо їм духа і запалу до дальшої боротьби, аж до завершення нашої остаточної цілі — визволення. Щоби така поміч мала правдивий ефект, нам треба потворити у кожнім товаристві, клюбі і орґанізації „залізні фонди".

Так вже зробило Товариство Українок в Норт Дітройт, де членки оподаткували себе 50 ц. місячно і приступили енергічно до акції, щоби скоршим темпом збагатити касу, розуміється з цею думкою, що ось-ось зорґанізується залізний фонд, на цілу Америку, якому товариство буде підлягати. Призбирані гроші призначується, тільки українським воєнним жертвам.

Це є справа патріотична і гуманітарна, і думаю, що кожна українська щира душа відгукнеться до неї. А щоб ця акція набрала великого розміру і розголосу, то повинно взятись за неї наше жіноцтво. Бо жінки з природи більше чутливі на всяке горе. Жінка і психічно відчуває глибше і в потребі вміє просити, наставляти руки до збірок і помагати. Поза залізні фонди, треба посилити орґанізовану акцію постійних збірок коло церков, народних домів, на пікніках, підприємствах і т. п.

Праця перед нами велика і пекуча, тому берімся до неї скоро і щиро, нехай, як сказав Шевченко — усміхнеться наша Мати Україна, яка особливо тепер так ревно ридає.

Спішім всі щирі і правдиві українці, хай ця всенародня акція випаде могучо і славно. Хай лунає клич в усіх українських устах — жертвуймо і збираймо міліон долярів на український залізний фонд.

Анастазія Г. Біловус,
Дітройт, Міш.

Нерозважні Арґументи Поляків

(Докінчення зо стор. 2.)

окремим самостійним життям. Ми хотілиб дуже, щоб так не було. Але видно мають рацію ті українці, які кажуть, що сила, збірна національна сила українського народу, яка випре наїзників з українських земель, завдаши їм наперед поважні удари, є одиноким способом, щоб тих наїзників переконати в державницьких здібностях українського народу. Одинока сила дає свідоцтво здібности до державної самостійности, кажуть ті українці. Ми не хотілиб в це вірити. Але хай поляки самі скажуть, що інше може їх переконати?

Коли ходить про наші національні хиби і помилки, то ми про них самі прекрасно знаємо. Якби поляки дивились так тверезо на себе, як ми дивимось на себе, то обі сторони вийшлиб на тім добре. Хиби має кожна нація. З хибами живуть всі народи, проте втішаються своїми державами.

Скільки помилок поповнила польська нація, хоч би в останніх 20 роках свого існування. Про ці помилки і хиби не згадує ні словечком д-р Влощевскі. Не згадує про внутрішне партійництво Польщі, про Березу Картуську, в якій тяжко карано не лиш українців, але й своїх найпередовіших державних мужів. Не згадує про нужду широких польських мас і обниження життєвого рівня. Не згадує про невміння польської влади перехилити на свій бік одну третину своїх громадян, людей непольського походження. Ми вже не говоримо про ті блуди, які поповнено безпосередньо на українськім народі, як ось спроба знищити з коренем, до 25 літ, українське населення; нищення шкіл, палення церков, кольонізації, „пацифікації", цілковите відтручення української інтеліґенції від адміністрації і т. п. Можливо, що п. Влощевскі цього навіть не добачував. Але ці речі створили серед українців отого „зідливого духа".

Не промовляє нам до душі і той арґумент, що український нарід це в 80% селянська нація. Півтора віку тому найпередовіші народи мали той сам відсоток селянства. Нині також можна здибати державні народи з тим самим відсотком. Щобільше, соціольоґи говорять, що „нації, в яких переживає тип міщуха, розкладаються.

Щодо неграмотности українських людей, то виводи виссані з пальця. Зрештою, колиб навіть так було, що серед українців багато неграмотних, то в великій частині вина в цьому й польської влади, яка за двацять літ свого існування могла цьому зарадити, бодай на тих українських територіях, над якими панувала.

Колиж ходить про національну суцілість українського народу, то не треба йти далеко в минулу історію, щоб переконатись, як стоять справи, а вистарчить розплющеними очима поглянути на те, що ділялось в 1917.-1920. роках: український національний рух був спонтанний; його піддержували найширші українські маси, які в тому відношенні навіть випереджували офіційний український провід, та домагались проголошення української незалежної держави. В перших місяцях в нівець обернулись вікові заходи Москви винародовити український нарід.

Не знаємо, де перебував в тих роках д-р Влощевскі. Коли, одначе, він був тоді в Польщі, то мусів бачити, або від когось чути, що сама східня Галичина, що начисляє чотири міліони всіх мешканців, проголосивши себе самостійною державою, відразу створила збройні сили і продовж року ставила опір тодішній 20-міліоновій Польщі. Щойно армія Галера, спроваджена з Франції, поклала цьому кінець.

Поляки роблять ту основну помилку, що цього роду державницькі пориви українського народу скоренько забарвлюють на свій лад і таврують як „бунтарство", „зриви хлопства", „зриви гайдамацтва" і тим обдурюють своє власне знання та зацитькують своє власне сумління. А коли їм вдасться ці українські державницькі пориви здушити, вони знов удають наївних і на взір п. Влощевского кажуть: „Нема українського народу і його не було. Мусите нас про це ще переконати".

На жаль це „переконування" коштує багато нас і поляків. Богдан Хмельницький хотів переконати поляків. Але, хоч розвалив їхню державу, таки їх не переконав. В сучасних часах те „переконування" також завдало Польщі чимало клопоту, ослабило її зо середини і прискорило її упадок.

Після тих історичних досвідів, ми ставимо запит: Чи маємо себе далі переконувати? Чи може краще признати себе переконаними і подумати, що з цього „переконування" користають ні поляки, ні українці, а треті сторони...

Гора Вейеліол на Гавайських островах уважається найвогкішим місцем на світі. Пересічний опад дощу виносить 460 цалів річно.

Мертве море є найнижче положеним місцем на світі.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

KOLESSA A BRILLIANT PIANIST

By HECTOR CHARLESWORTH

Surprises are the spice of life for concert-goers, and last week's Promenade Symphony program at Varsity Arena provided two. Few knew that Frank Murch, a young Toronto musician who has been in New York for three years, had developed into so accomplished a conductor; and most people were quite unaware that a pianist so brilliant as Lubka Kolessa (Mrs. Tracy Phillips) was living in Canada. Consequently each created something like a sensation.

Madame Kolessa at once established herself in a city familiar with the finest living pianists as one of the most gifted now before the public. Ths would not be news in Vienna and other European centres, where prior to the present era of blood and ruin her talents were well known. Madame Kolessa, who is of Ukrainian descent, is a pupil of Emil Sauer, whose art in his earlier years delighted many of us, and who so far as is known is still living in Vienna at the age of seventy-nine; he was one of the few eminent pianists of pure German blood, and like most of them owed his development to foreign masters—in his case Rubinstein and Liszt. He is one of the few surviving Liszt pupils; and the other night Madame Kolessa brought back memories not only of Sauer but of the traditional Liszt finger technique when she played Edward Schuett's "Arabesques on the Themes of the Blue Dunabe Valse." It was Sauer who introduced this fascinating concert piece to Torontonians somewhere about 1899, and the writer for one has not forgotten the elegance and beauty of his performance. So light, clean-cut and sure is the technique of Madame Kolessa that the work seemed as fresh and sparkling as on that first occasion. It abounds in opportunities for virtuosic display, but so musical was her touch and so fluent her style that the effect was entirely lyrical.

She also played Chopin's youthful work, the Concerto in E minor, with the same song-like abandon. The concluding Rondo especially was thrilling in case of expression, though slightly deficient in tonal volume. So remarkable is her staccato that I doubt whether any contemporary can play Scarlatti so well as she,—certainly none better. In Chopin valses her rhythmical genius and taste in use of tempo rubato were captivating.

("SATURDAY NIGHT,"
The Canadian Weekly, Toronto,
August 9, 1941).

НІМЦІ НЕ ВІРЯТЬ ЯПОНЦЯМ.

В політичних колах Шангаю ходять поголоски, що німці туди вислали відповідне число своїх дипльоматичних і розвідчих урядовців, які мають пильно слідкувати за тим, що роблять японці. Німці, за слухами тих кол, не довіряють японцям і підозрівають їх, що вони готові знов навязати приязні відносини з Америкою і Британією. Завданням німців є наклонити Японію до конфлікту з Америкою і Британією.

В Злучених Державах їздить по дорогах 31,400,000 автомобілів і троків. Довжина три міліони миль.

ФОНД КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

На фонд Конґресу Американських Українців зложили дальші жертви:

Злучені Українські Товариства, Лакавана, Н. Й.	$ 10.00
Передтим проголошено	5,034.60
Дотепер зібрано	$5,044.60

* * *

ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ ЗБІГЦЯМ І ІНШИМ ЖЕРТВАМ

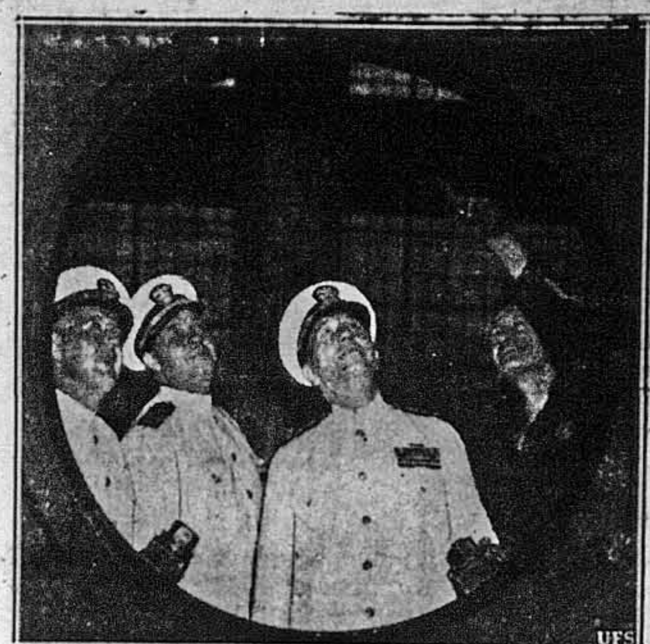
Збірка на заручинах в домі Миколи і Серафими Ґуралів в Ню Йорк, Н. Й.	$ 7.00
Ева Чарнецька, Левістон, Монтана	5.00
Збірка на срібнім весіллю Григорія і Розалії Олійник в Лі Сентер, Н. Й.	5.65
Товариство ім. Олени Пчілки, коляда	25.00
Місцева Українська Національна Рада, Скрентон, Па., датка	10.00
Народня Воля, до пересилки на харч і одіж для учнів української гімназії в Моджанах, біля Праги, Чехословаччина	350.00
Разом	$402.65

Степан Корпан,
касієр Українського Конгресового Комітету.

ВІСТКИ ПРО НИЩЕННЯ ЗБІЖЖЯ НА УКРАЇНІ.

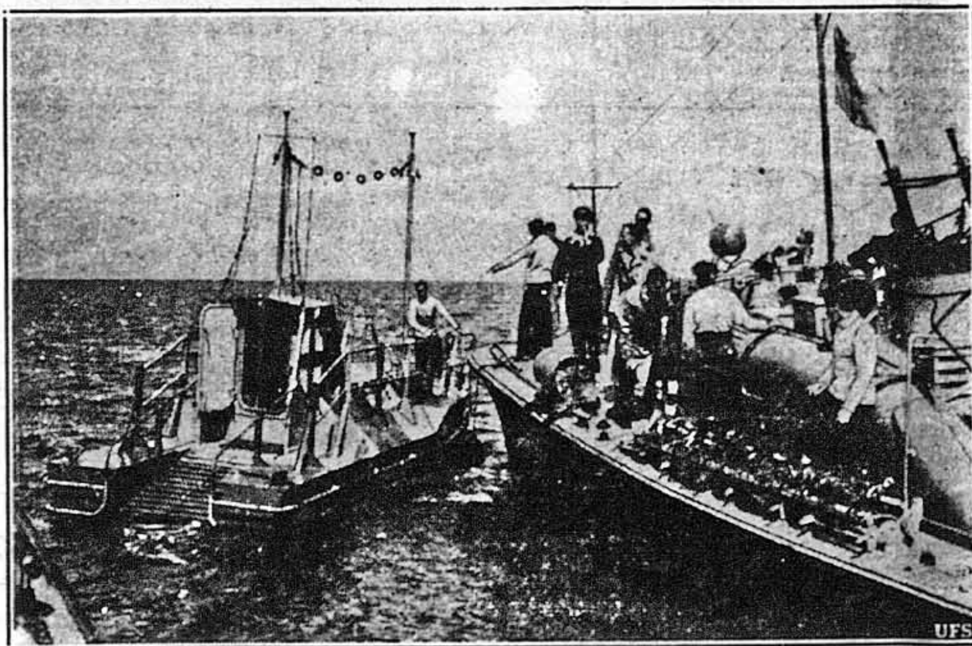
Вістки з Віші, столиці незанятої Франції, говорять, що німці вислали на заняті частини України 500 хліборобських машин, щоб при помочі них зібрати збіжжя. На занятих частинах, говорять вістки з Віші, залишилось чимало зжатого і на полях стоячого збіжжя. Німці захопили також багато збіжевих складів, яких не вдалось совєтським військам забрати ні знищити. Назагал, кажуть ті вістки, справа зо збіжжям не представляється так погано.

Зате вістки з Риму говорять цілковито щось противне. „Ляворо Фашіста" каже, що совєтські відступаючі війська довершують ґрунтовного знищення не лиш збіжжя та інших харчів, але також всіх будинків. Буквально залишають за собою голу землю. З сіл і з піль залишається лише вуголь і попіл, кажуть фашистівські джерела.

ВЕЛИКА ГАРМАТА.—Віцеадмірал Кларк Вудворд оглядає нову 16-цалену гармату в фабриці підприємства „Бетлегем Стіл" у Бетлегемі, Па. Світлина була знята зо середини дула гармати.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

РЯТУНКОВИЙ ЧОВЕН.—Багато летунів, що впали в воду, так німецьких, як і англійських, рятується при помочі таких рятункових тратв, як отся, що з неї знято світлину день на Англійському каналі.

Д-Р ЛУКА МИШУГА.

Шевченко -- Виразник Минулої й Прийдешньої України

(З серії викладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету разом з У. Н. Союзом).

(11)

Дуже можливо, що на появі повісти „Хата дядька Томи" заважив лист швагрової Геріет Бічер Стов, що писала до неї: „Гетті, якби я вміла так писати як ти, яб написала щось таке, щоб весь світ відчув, яким великим прокляттям є невільництво." Може подібному випадкови треба приписати й те, що український дідич, Петро Матрос, якого портрет малював Шевченко, підняв в кімнаті Шевченка припадково із землі кусок паперу і прочитав написаний на цьому папері вірш. Бо ось таким способом прийшло до першого видання Шевченкового „Кобзаря", в Петербурзі 1840. року.

Властива сила слабкої з літературного боку повісти Геріет Бічер Стов була в тому, що те, що було в повісти, було на ділі в душі й серцю величезної маси американських людей. І тому саме повстала легенда про те, що сам Линколи мав сказати, що це та мала жінка спричинила Горожанську Війну, себто чотири роки крівавої братовбивчої боротьби.

Знову сучасниками Шевченка стверджена правда є та, що як заговорив Шевченко, то відразу відчуто, що це заговорив сам нарід. І тому саме зачалась в українському народі зо самого початку появи „Кобзаря" величезна переміна. Настала революція, яка триває і досі, бо, як пише проф. Степан Смаль-Стоцький, що то присвятив ціле своє життя досліджуванню Шевченка, це „факт безперечний, що Шевченко спричинив серед українців революцію голов, серця, революцію етичну, політичну, соціяльну, духову".

Шевченко, як і Линколн, був вихований на Біблії, яка була його першою книжкою, про яку він пише, що „це свята, божественна книга, єдине пристановище, покрова й уповання". Як той, що був глибоко віруючий, він не міг бути скептиком, як був ним Байрон, дуже тоді модний в Росії. І тому твори Шевченка, хоч повні сумних картин, є заразом і повні оптимізму, повні фанатичної віри в перемогу правди і в кращий та оправедливіший лад на світі.

Упадок тиранії в світі, це в Шевченка також і загибіль того Чорного Орла, що, як співає Шевченко, „сторожем над Україною літає", це ліквідація такого положення в Україні, де „над дітьми козацькими поганці панують".

Та Шевченко попри свою поетичну вдачу був великий реаліст. І тим він ріжнився основно від тої освіченої верстви, що ще цілком не відстала від українського народу, що говорила і писала його мовою, що плакала й сумувала над славним минулим України, що мала сентимент до простого люду і дуже гарно представляла в письменстві чудову душу українського селянина, але далі того не йшла. Це було так, як було й в Америці зо справою невільництва, поки не зявився великий Линколн і не рішив, що з того роду лихом, щоб його усунути, треба боротись, навіть і тоді, колиб у такій боротьбі мусів стати брат проти брата, інтерес одної кляси проти другої, чи інтерес одної частини краю проти другої. Тим самим шляхом пішов і Шевченко. Ріжниця та, що Линколн жив в краю з демократичною владою, а Шевченко в сатрапії, що Линколн був політик, а Шевченко поет, що Линколн став вкінці президентом і дістав до розпорядження армію і матеріяльні засоби, а Шевченко мав тільки одну одиноку зброю, поетичне слово, яке, як заявив, поставив на сторожі „німих рабів" і за це пішов на заслання. Линколна вбив засліплений фанатик, але Шевченка добив царат з розмислом, у повній свідомости, що поповняє злочин. Дороге для Линколна слово "UNION" таки стало дійсністю і Линколн ввійшов в американську і світову історію як той, що доконав велетенського діла. Шевченко не дожив такого моменту в Україні, бо Україна була тоді під чужою, автократичною, брутальною владою, яка не давала ніякого голосу тим міліонам „простих людей", які поперли Линколна в його змаганнях. Ось тому боротьба за голошені Шевченком засади мусить далі вестись на українських землях. А симпатики ідей Шевченка, що розбрились по широкому світі, мусять далі боронити українську справу, бо ніхто інший, а сам Шевченко взиває не тільки сумувати над нещасною долею України, але так голосно голосити її кривду, щоб світ почув, за що погибає козацька слава та чия правда: України, чи її гнобителів.

IX. Де нема свободи, там нема і добра.

Де нема святої волі — не буде там добра ніколи. Ось це є та Шевченкова головна засада, яку треба мати завжди на приміті, коли хочіться його розуміти. Споглядаючи на те, що ділось в Росії, а зокрема на мучеництво України, Шевченко бачив, що кругом неправда і неволя, що людей, що виглядають чорніше чорної землі, запрягають у тяжкі ярма, що людей-християн як худобу продають, або в карти програють, що всюди орють лихом і лихом засівають та правдою і людською кровю торгують. А замучений народ мовчить.

Якжеж це може бути, співає Шевченко, щоб такі речі могли діятись в Україні? Як це може бути, щоб потомки славного козацтва, що так славно століттями боронило волі, могли ось так жити і так вмирати і ставати на Суд Праведний як невольники, у кайданах, навіть не спробувавши за правду стать і за правду згинуть.

Не так боліло Шевченка те, що Україна втратила волю, як те, що український нарід піддається неволі. Відчував він те саме, що й великий Линколн, коли говорив, що багато втратило вже нераз свободу, та що втратити її може й американський нарід, але він хоче відчувати ту гордість, що не буде навіть між останніми, що в боротьбі за волю піддадуться, бо від такої боротьби вони в ніяких обставинах і за ніяку ціну ніколи не відступлять. І чому відступати, коли воля не вмірає, коли воля встане, співає Шевченко. Таж так, як сонце йде і за собою день веде, так — буде правда на землі, заповідає Шевченко гнобленим і поневоленим. Борітеся, закликає Шевченко, а поборите, бо вам Бог поможе, як знову станете проти катів.

Але як боротись, то треба добре знати з ким і за що. Тому, щоб чорна українська нива могла в жнива покритись ясною волею, треба ту ниву засівати не словами, а розумом. Не чужим розумом, а своїм власним. Не розумом таких, що набрались не мудрости, а премудрости у чужих краях, в школі ворогів правди і свого народу. Така мудрість, каже Шевченко, несвоя, бо вона виховує таких, що служать катам України. Знову Шевченкова мудрість виходить зо засади: не продамся нікому, в найми не наймуся.

В політичному розумінню це означало, що Шевченко не може погодитись з національними відступниками України, що пішли за чужою наукою і відцурались навіть рідної мови ради матеріяльних вигід, почестей чи страху. А далі це означало, що він не погоджується і з такими, що писали по українськи, як от тодішні українські письменники: Артемовський, Квітка-Основяненко, Гребінка і їм подібні, намагаючись еднати українство з російським імперіялізмом і тому вигадували теорії про „матір-Україну і царя-батька", коли саме такі як той Перший (цар Петро І.) розпинали Україну, а Вторая (Катерина II.) доконала вдову-сиротину.

(Дальше буде)

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

І ТАКЕ БУВАЄ.—Підчас гри в „бейзбол" в Шікаго прийшло оноді до зовсім не спортсменської спроби вирішування спірного питання між грачами при помочі кулачної бійки. Побилися: Елден Окер, „пичер" зо „Сейн Луис Бравнс", та Джов Кугел, „інфілдер" з „Шікаго Гвайт Сокс". Роземний суддя покарав кожного з них на сто долярів гривни.

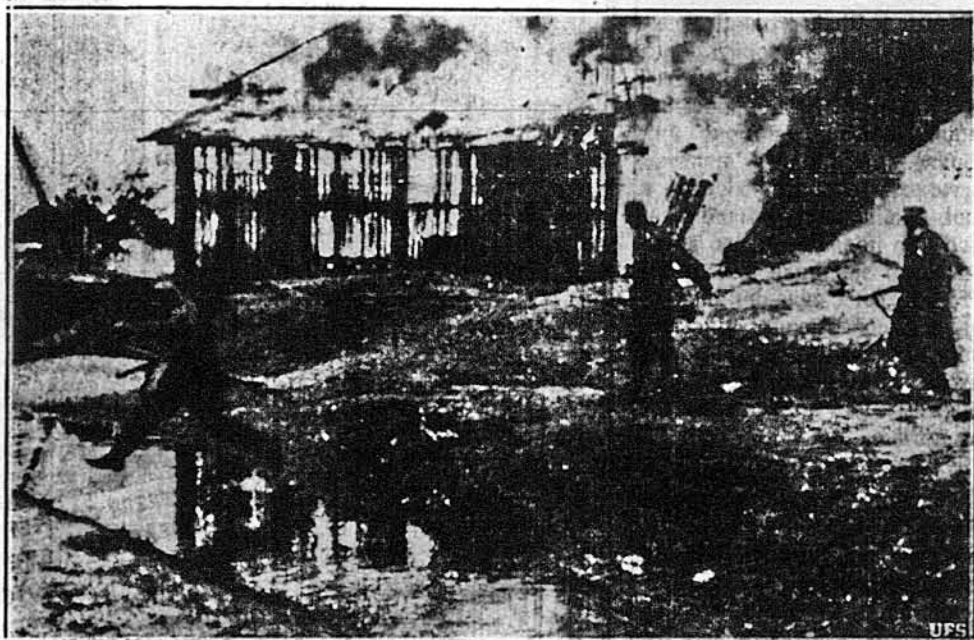
ЧЕМНІШИЙ? — Пані Гариет Мей Кайндер (Чемніша) пізвала в суд свого чоловіка за розвід, а на росправі заявила, що він не є навіть чемним. Казала, що він її побивав.

40 бобрів може тягнути на суші колоду, що важить 60 фунтів, а в воді таку, що важить 100 фунтів.

Добрим середником на опалення від сонця є мішанина з вапняної води і льняного олію. Ті оба препарати змішати разом і убити аж речовина набере густоти сметани. Зрештою кожний товщ, як наприклад, олива або вазеліна є також добрі в випадках опалення.

БИЗНЕСМЕНІВ ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

З РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКОЇ ВІЙНИ. Німецька світлина показує німецьких вояків, як вони йдуть до атаки на російські позиції, перескакуючи через потік. За ними горіюча стайня чи стодола.

ТАРЗАН, ч. 381. Фатальне схиблення.

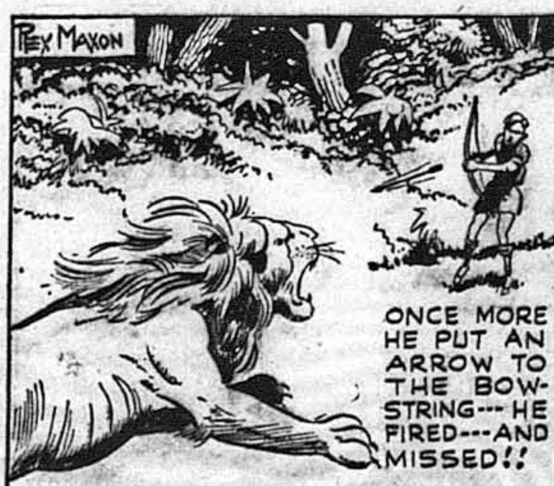
Том випустив стрілу до нападаючого льва. Стріла, як це можна було передбачити, не вбила льва, тільки його ранила.

Це тільки ще більше розюшило дикого звіра і він тепер з жахливим ревом кинувся на малого Тома.

Том вже настільки знав, що втечою він не спасеться, бо льви вміють скоро біґати, зокрема на коротку мету.

Тому він пробував щераз ужити лука. Натягнувши щераз стрілу, він випустив її в напрямку льва і... схибив.